

ХУДОЖНЄ ОСЯГНЕННЯ ТЕМИ МИТЦЯ Й МИСТЕЦТВА У ТВОРЧОСТІ ШІСТДЕСЯТНИКІВ (ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД)

Юлія ГЛАДИР (Кіровоград)

У статті розглядається проблема митця й мистецтва як одна з найважливіших тем творчості поетів-шістдесятників. Мета дослідження полягає у здійсненні загального огляду основних мотивів цього концепту в поезії та статтях Ліни Костенко, Івана Драча й Миколи Вінграновського. Подається порівняльна характеристика творчості трьох письменників та підкреслюється самобутність внеску кожного автора в розвиток досліджуваної теми.

Ключові слова: проблема митця і мистецтва, діячі шістдесятих років, поет-шістдесятник, поезія, публіцистика, митець і влада, митець і народ, митець і природа.

The article deals with the problem of art and artist as one of the most important themes in creation of poets of sixtieth years. The aim of the research is to make a general overview of the main motives of this concept in poetry and articles of Lina Khostenko, Ivan Drach and Mykhola Vingranovsky. It gives comparative characteristic of creation of three writers and emphasizes the originality of contribution of each author into the development of the studied theme.

Key words: the problem of art and artist, figures of sixtieth years, poet of sixtieth years, poetry, publicism, artist and power, artist and people, artist and nature.

Тема митця й мистецтва в різні часи в різних народів завжди була актуальною. Особливо загострювався інтерес до неї на межі перехідних епох, коли поставало неминуче питання руху суспільства вперед. На цьому етапі першочерговим завданням є визначення та аналіз нових цінностей, нових пріоритетів, що виникли чи як модернізоване наслідування попередньої епохи, чи як спротив її ключовим постулатам.

Явище шістдесятництва, незважаючи на відносно нетривалу хронологію його функціонування, цілком по праву можна вважати такою перехідною для української історії епохою, як, скажімо, Відродження чи Романтизм у процесі світового культурного розвитку. Представники молодого покоління виступили проти беззаконних дій радянського режиму щодо їхнього народу. Своєю творчою та громадською діяльністю вони прагнули відродити втрачені цінності рідного краю, що накопичувалися віками. Серед різноманіття мотивів, які вони по-новаторськи осмислювали у своїх віршах та прозі, одним із провідних став мотив митця й мистецтва. І це закономірно, адже період «відлиги» і породжена ним епоха шістдесятництва, котру рухали митці, потребувала з'ясування нових засад галузі безпосередньої реалізації їхнього таланту і тих якостей, якими повинна володіти творча особистість. Найбільш яскраво ця тема втілилась у поетичному та публіцистичному доробку тогочасних авторів-початківців Ліни Костенко, Миколи Вінграновського та Івана Драча.

Творчість трьох першорядних поетів цього часу як поєднують, так і розділяють багато нюансів. Слушно зазначає про 60-ті роки Б. Олійник: «Саме такі періоди висуюють людей рішучих, з особливо розвинутим відчуттям свіжого – людей новаторського складу» [15, с. 314]. Саме новаторство шістдесятників Л. Костенко, І. Драча та М. Вінграновського,

разом із традиціями минулих років у комплексі творчої діяльності митців стало каталізатором посиленого інтересу до проблем мистецтва. За словами І. Дзюби, «шістдесяті роки (надто їх початок) були періодом чи не найбільш масового захоплення поезією в СРСР» [7, с. 11].

Таким чином, Н. Зборовська висвітлює центральні концепти творчості культурних діячів 60-х: «Ліна Костенко продовжувала естетизм неокласиків з їх глибокою повагою до культурної традиції, витонченістю і ясністю поетичної мови, витворивши в своєму часі нову форму «поезії глибини і рівноваги» [10, с. 78]. Поряд із поетесою, Н. Зборовська згадує й про двох поетів-шістдесятників. Стосовно художнього світу Івана Драча авторка зауважує, що «революційним явищем 60-х постала дисгармонійна, бунтівливо-експресивна, ускладнено метафорична поезія» [10, с. 79] останнього. Вдавшись до порівняння доробку попереднього автора з творчістю М. Вінграновського, побачимо таку картину: «Якщо І. Драч активно творив себе як мистця в 60-х, а вже в 70-і значною мірою самознищився як поет (...), М. Вінграновський послідовно аполітизувався, свідомо ізолюючись від реального світу у створений світ краси» [10, с. 79]. Тобто однією з основоположних рис поезії Ліни Костенко є традиційність; Івана Драча – градаційне тяжіння до проблем державності, що обростає більшою заполітизованістю; Миколи Вінграновського – служіння світу природи й краси, який нерозривно пов'язаний із любов'ю до рідної землі, народу. Подібним чином творчість Ліни Костенко та двох її сучасників розмежовує й Г. Клочек: «Ліна Костенко вже сформувалась як митець традиційного поетичного напрямку, в той час як Драч і Вінграновський привертати всезагальну увагу до себе незвичною для тогочасного читача асоціативно-метафоричною образністю. Їхня творчість справедливо вважалась новаторською» [13, с. 10]. Цю тезу підтверджує й Л. Тарнашинська, виділяючи такі основні риси художнього світу поетів: у Ліни Костенко – «трагедійність» світогляду, у Миколи Вінграновського – «жагуча вітальність», в Івана Драча – «рвійне сонцепоклонництво» [18, с. 70]. Тобто такі характеристики можна назвати одними з найгрунтовніших, адже вони хоч і лаконічно, проте чітко відображають сутність мистецького світогляду трьох провідних репрезентантів покоління шістдесятників.

На першому плані серед поетів-чоловіків вивищується постать **Ліни Костенко**. В. Моренець стверджує, що вона «і прийшла, й утвердилася в літературі, відчуваючи себе поетом величної і складної епохи, яка потребує правдивого слова про добро і зло, віру й зневіру, безсмертну красу й безсмертну марноту» [14, с. 60]. Поетеса глибоко усвідомлює себе творцем, настільки багатостраждальним, наскільки страдницькими були всі генії минулих років світової культури. Як писав О. Бальзак у «Передмові до «Людської комедії», «суть письменника, те, що його робить письменником і (...), робить рівним державному діячу, а може, й вищим за нього – це визначена думка про людські справи, повна відданість принципам» [3,

с. 124]. Подібна чітка позиція митця і є свідченням справжності, щирості й непохитності його поглядів. І вона, без сумніву, робить особистість Ліни Костенко вищою за владу, проти якої споконвічно бореться справжнє мистецтво.

Саме чітка світоглядна парадигма авторки й утілилась у її поетичних та публіцистичних рядках, присвячених темі митця й мистецтва. Передусім, важливим виміром художнього світу Ліни Костенко є аспект саморефлексії. Поетеса прагне розібратися в найактуальніших для себе та свого часу питаннях творчості, визначити ключові концепти власного мистецького спрямування. Тому висловлені нею міркування мають вагоме значення насамперед для неї самої, адже в них розкривається її неповторний внутрішній світ, виходять на поверхню трепетні переживання, дотичні до вразливої творчої душі, відкритої для навколишнього світу. Бачимо, як гармонійно у віршах Ліни Костенко, присвячених цій темі, втілюється образ жінки, громадянина, обрамлений образом поета. Слушно з приводу цього відзначає Г. Клочек: «Ліричні твори поетеси, присвячені проблемі творчості, допомагають нам краще зрозуміти її як людину, що наважилась стати на прою із жорстокою і свавільною Системою» [13, с. 219].

У свою чергу шістдесятник І. Качуровський називає одну з основних проблем ранньої творчості Ліни Костенко. Це «право поета на власні (а не казенні) почуття, перенесення уваги з громадянського на особисте, потреба бути щирим» [12, с. 646]. Проте й у пізніших своїх поезіях Ліна Костенко невідступно розглядає різні мистецькі аспекти. Як пише Є. Гуцало, «слово, мистецтво, дух – поетеса осмислює й переосмислює ці феномени протягом усієї своєї творчості» [4, с. 5]. Майстерно відображені вони в такому знаковому творі, як «Доля» та суголосному до нього віршеві «Ти знов прийшла, моя печальна музо». Ефективно розкривають індивідуальну проблему мистецтва поезії «Одгородила доля шматочок поля...», «Чи й справді необхідно, щоб жінка була мужня?» тощо.

Заглиблюючись у свій внутрішній світ, поетеса розглядає переливи власної душі в питаннях, пов'язаних із сенсом поетичної творчості («Буває мить якогось потрясіння...», «Ми мовчимо – поезія і я», «Я в людей не проситиму сили...», «Заворожили ворони світанок...» та ін.), із долею поета, митця («Під горою Машук, на снігу, із простреленим серцем...», «Тінь Сізіфа» та ін.), які є складовою її сутності.

Аналізуючи рядки подібних поезій Ліни Костенко, присвячених феномену мистецтва, І. Дзюба дає їм таку характеристику: «Пристрасний і водночас зважений, до найтонших тонкощай вирафінуваний роздум про поезію, її покликання в житті взагалі та в життєвій, історичній долі українського народу, про тяжку і невідхильну, а водночас і радісну місію поета» [5, с. 544]. І ця радість виявляється в тому, що поетичне мистецтво невіддільне від таких сторін звичного життя, як природа, кохання. Промовисто ілюструють цю єдність такі вірші: «Відмикаю світанок

скрипичним ключем...», «Вечірнє сонце, дякую за день!», «Мене ізмалку люблять всі дерева...», «Виходжу в ніч. Іду назустріч долі»; «Хай буде легко. Дотиком пера», «І я не я, і ти мені не ти», «Екзотика» тощо.

Любов до природи й любов до чоловіка для поетеси функціонує в трикутнику, третьою вершиною якого є любов до народу. За словами І. Дзюби, «для Ліни Костенко вищою мірою характерний вихід крізь тему мистецтва у тему народу, його буття у світі» [5, с. 546]. А точніше можна було б сказати: ці теми перебувають в одній площині, вони є як взаємоперехідними, так і невідривними одна від одної. Тому часто в інтимній чи пейзажній ліриці образ народу відіграє повноцінну роль. Експресивність поезій, присвячених осягненню народних проблем, справедливо оцінює Д. Дроздовський: «Ліна Костенко – це дзеркало української культури, в якому сама нація постає сильною, мудрою і красивою. На жаль, часом нація справді не доросла до Поета» [9, с. 82]. Тому досить гостро проблему буття митця та його народу авторка інтерпретує в циклах «Вибраного» «Інкустації» та «Летючі катрени».

Ще одним глобальним мотивом цих розділів є мотив зв'язку творчої особистості із владою. Сама поетеса як представниця руху шістдесятників достеменно знає, що означає той одвічний конфлікт митця і можновладців. Тому для неї така опозиція постійно актуальна та особливо болісна. Посилує цей біль усвідомлення несправедливості пригноблення генія. Слушно розмірковує з цього приводу В. Базилевський: «Художник не може бути, як усі, інакше він не художник. Замахуватися на поета тільки за те, що він висловлює думки, які не збігаються з думками державців, не тільки злочинно, а й абсурдно. Творець – інакомислячий за своєю природою. (...) Якщо можновладець прагне порядку, уніфікації чи принаймні видимості гармонії, то митець зосереджує увагу на дисгармонійності буття, яка повсякчас ранить його і змушує настійно шукати шляхів до її подолання» [2, с. 193]. Творча особистість прагне хоча б у слові дійти якогось компромісу, досягти рівноваги, вплинути якщо не на владу, то бодай відкрити очі народові. Близьке до цього ідейне спрямування мають поеми («Циганська муза»), драматичні твори («Сніг у Флоренції»), історичні романи («Маруся Чурай») поетеси. Монументальні образи митців постають яскравими індикаторами творчого обличчя самої авторки.

Не менш колоритно в окремих віршах Ліни Костенко втілені постаті й інших творчих особистостей, чия доля або вчинки, чимось вразивши, спонукали її до написання поезій. Серед них особливо яскравими є такі: «Повернення Шевченка», «Незнятий кадр незіграної ролі», «Чекаю дня, коли собі скажу...», «Астральний зойк», «Finita La Tragedia», «Пам'яті перших румунських художників» тощо. Ключем до такого активного зацікавлення Ліни Костенко митцями різних поколінь і видів мистецтва є факт, який висловлює В. Панченко: «У віршах про поетів-співців не раз прохоплюється її власний біль і гіркота» [16, с. 14]. А точніше, проїнявшись

чужим болем і спроектувавши його на власні гнітючі переживання, поетеса витворює потужну сугестію свого мистецького мислення, що подвоює трагізм долі кожного митця, оскільки синтезує в собі сутність двох геніїв. Цілком точно пояснення цьому дає І. Дзюба: «Багатоманітно й глибоко «вибудовує себе» в ліриці й поемах та віршованих романах Ліни Костенко тема мистецтва, місця митця в житті, в суспільстві. Тут і власні оголені болі й переживання, і самовираження через великі творчі біографії, і прозорі в своїй глибині притчі, і філософське осмислення суті й призначення мистецтва, служіння красі» [5, с. 544].

Природу справжнього мистецтва тонко розкривають кілька вічних для Ліни Костенко тем. По-перше, особистість поета, що має володіти багатьма якостями – правдивість, безкомпромісність, любов до свого народу. Найяскравішими серед творів відповідної тематики є «Умирають майстри, залишаючи спогад...», «Усі вже звикли: геніїв немає», «Ну, мідь, ну, золото. Ну продана свобода», «Червоні краплі глоду» та ін. По-друге, сутність поетичного мистецтва, яка виражається в таких хрестоматійних віршах: «Поезія згубила камертон», «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Яка різниця – хто куди пішов?» тощо. По-третє, поетичні настанови зрілої авторки молодим поетам, які даються з метою виховання на власному гіркому досвіді гідного покоління наступників. Це такі поезії, перші рядки яких – уже сформульовані гасла: «Криши, ламай, трохи стереотипи!», «Шукайте цензора в собі», «О, не взискуй гіркого меду слави!» тощо.

Цінним надбанням скарбниці вітчизняної публіцистики є статті Ліни Костенко, присвячені мистецьким та пов'язаним з ними національним проблемам, які свого часу набули великого розголосу серед діячів культури. Зокрема, найбільш знаковими серед цих наукових досліджень є такі, як «Геній в умовах заблокованої культури», «Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала», «Поет, що йшов сходами гігантів» (літературознавча розвідка, присвячена постаті Лесі Українки). Публіцистика Ліни Костенко є також вагомим пластом її мистецького вираження. Будучи мало дослідженою, вона потребує особливо пильної уваги літературознавців.

Творчість іншого поета-шістдесятника **Миколи Вінграновського**, глибоко залюбленого в рідну землю й народ, також вимагає ретельного дослідження. У різноманітній критичній літературі незмінно наголошується на силі зв'язку письменника з Україною, що в різних іпостасях органічно фігурує у віршах будь-якої тематики. Доцільно розмірковує над творчістю митця Т. Салига: «Народ і його мова, рідне слово – це «альфа» і «омега» духовної плоти Миколи Вінграновського» [17, с. 1]. І. Дзюба не менш тонко простежує взаємозв'язки митця з рідним краєм, що потім закономірно розкривається в його творчості: «Україна, в усій складності її історичної долі, – це для нього не тема, не мотив, не образ (...). Це просто те, чим живе його душа. І зрештою все, що він пише, – про неї» [6, с. 566]. Відчуваючи в

собі всі ці інваріанти людської екзистенції, митець прагне діяти в рамках громадської діяльності. Найефективнішим засобом досягнення його мети є поетичне слово як реалізація саморефлексії та впливу на реципієнта, пробудження в його свідомості того, що відчуває автор.

Художній світ поета має багато суттєвих і неповторних рис. Грунтується він на чіткій мистецькій позиції автора, якого І. Дзюба цілком по праву називає «чарівником слова». Останнє «постає в нього шляхетним і вишуканим, легким і перевтільним, гнучким і улягливим, всією своєю природою спочутливим до найтонших нюансів думки й чуття. І водночас при всій легкоплинності, натхненній грайності слова – воно в нього буває грізне, суворе й лапідарне і завжди ненапружено точно» [8, с. 10]. Тобто поєднання щирості й вразливості поета з прямолінійністю й безкомпромісністю чоловіка є симбіозом творчої особистості Вінграновського. Вслід за І. Дзюбою В. Базилевський називає поета-шістдесятника не «чарівником слова», а «казкарем», що по суті є спорідненими поняттями: «Світ Вінграновського – не ящик Пандори, а скриня з таємницями і чудесами. Світ благородних поривань й одухотвореної інтимності. Власність казкаря, який зупинив час» [1, с. 7]. Бачимо, що поет є також прекрасним художником, що здатний правдиво зафіксувати на полотні паперу словесними фарбами якусь неповторну мить життя.

Як представник легендарного покоління перехідної епохи 60-х років, М. Вінграновський наполегливо працював над проблематикою мистецтва. Про призначення митця в суспільстві та його орієнтири автор пише скупو, обмежуючись окремими штрихами, які важко зрозуміти поза контекстом вірша. І все-таки в поодиноких творах цієї тематики мовиться безпосередньо про поетичну майстерність, мовби ліричний герой не витримує своєї врівноваженості, віддаючись подекуди щирій сповіді, відвертому внутрішньому самоаналізу. Прикметними серед таких поезій є: «Вночі, середночі хтось тихо...», «Осяяння», «Ні! Цей народ із крові і землі...» тощо, у яких автор бачить себе митцем у тісному злагодженому зв'язку зі своїм народом та мовою, за допомогою якої він має щастя доторкатися до величного світу мистецтва.

Як і Ліна Костенко, її сучасник не може обійти увагою видатних особистостей різних часів, до яких відчуває приязнь і глибоку повагу. Особливо промовистими є такі поезії-присвяти, як «Юлії Іполитівні Солнцевій», «Олександру Довженку», «Плач Ярославни (Іванові Драчу)»; вірші-одкровення «Де сон, де син, де тисячі синів...»; роздуми про долю митців «Повернення Хікмета» тощо.

Невпинно крокує тема митця та мистецтва і в тій частині поетичного доробку Вінграновського, у якій митець більше милується природою. Тут уже неважко побачити потрібну єдність мистецтва, народу й краси навколишнього середовища («Величальна народіві», «У лісі вже нічого не

цвіте...», «Води із очерету хлюпавиця...», «Привіт тобі, ріко моєї доли!..» та ін.). Часто тема кохання нероздільна від патріотизму громадянської лірики («Вас так ніхто не любить», «Дружиною мені приснились ви...», «Ти – вся любов. Ти – чистота...» та ін.).

Крім поетичного та прозового доробку, Микола Вінграновський також реалізував себе в публіцистиці. У ряді статей про різних творчих особистостей він постає самотнім критиком, який має здатність крізь призму власної мистецької свідомості пропустити чужі страждання і радощі, тонко проникнувшись художнім світом того чи іншого автора. Не обминає також Вінграновський як митець у своїх дослідженнях і теми України, зокрема однією зі знакових його напрацювань є стаття «Хто і що для мене незалежність України» та ін.

Незважаючи на те, що **Іван Драч** є неперевершеним новатором свого часу, йому, як і Вінграновському, дуже близькою є тема митця й мистецтва. Останнє для нього – потужний вимір, який дає змогу сягнути небувалих вершин. Поет постійно перебуває у творчому пошуку, не цурається сміливого експериментування як зі змістом, так і з формою, вражає колоритністю образів та несподіваністю висновків.

Як писав про появу незвичайної творчої особистості письменника його сучасник Б. Олійник, «він став тим першим хоробрим, хто взяв на себе роль каталізатора поетичного перебігу, хто в його усталений і апробований категоріальний апарат увів новітні поняття, які до цього вважалися предметом уваги будь-яких виробничих чи наукових галузей, окрім поезії» [15, с. 314]. Тобто Драч зумів поєднати зовсім несумісні з поетичним словом терміни, що до цього моменту вдавалося здійснити письменникам тільки фрагментарно. Така сміливість, звичайно, отримувала широкий розголос, набувала як прихильників, так і тих осіб, що засуджували творчу манеру молодого автора. Подібна конфронтація тривала завжди. Про це згадує І. Дзюба, подаючи ґрунтовне пояснення такого способу мистецького вираження: «Так, його тексти справді бувають складні, і читати їх – не розвага. Але це переважно та складність, на яку поет не тільки має право, але й за яку доброзичливий читач може бути йому лише вдячний: складність поезії, яка вводить у складність життя і навчає шанобливо і тремтливо зупинятися там, де міг би пройти бравурно і бездумно» [7, с. 21]. Адже для Івана Драча мистецтво – не виняткове служіння красі, це, ймовірно, спосіб утілення того життєвого матеріалу, який є далеким від творчості, але саме завдяки їй він отримує шанс дійти до реципієнта.

У галузі поетичного слова представник шістдесятництва синтезує й інші види мистецтва, котрі злагоджено взаємодіють у рядках будь-якого вірша чи поеми. Доцільно підмічає це М. Ільницький: «Творча палітра митця, здається, увібрала в себе все, створене попередниками не лише в галузі поезії, а й живопису, музики, – настільки широка шкала його слова, настільки багате це слово своїми інтонаційними та пластичними ресурсами»

[11, с. 7]. Інтеграція різних мистецтв виразно простежується не тільки в тих творах автора, які мають безпосередній стосунок до мистецтва (драми «Соловейко-Сольвейг», «Зоря і смерть Пабло Неруди»), а й у тих, що не торкаються проблем творчості (поєми «Ніж у сонці», «Чорнобильська Мадонна»).

Якщо ж звернутися до багатого поетичного світу Івана Драча, то можна переконатися в тому, як трепетно ставиться письменник до теми митця і мистецтва. Різні види творчості знаходять майстерне метафорично-афористичне втілення у віршах «Небезпечний інструмент – бандура», «Принцип бумеранга», «Кінобалада», «Цвіркун і море» тощо. Цінні міркування та несподівані висновки закладені в таких поезіях, присвячених темам мистецтва: «Найкраща музика – це тиша...», «Вірші не потрібні нікому...», «Дві авторучки», «Іди попереду себе...», «Останній читач» та ін.

Особливо вражає самозаглиблення поета в тих творах, де він безпосередньо осмислює невидимі сторонньому оку пласти власного таланту в результаті аналізу свого внутрішнього світу. Передовсім, це такі хрестоматійні вірші, як «Балада про соняшник», «Перо», «Балада про пера», «Балада про загублені слова», «Сповідь вірша» тощо.

Художньому світу Івана Драча, як і поезії Ліни Костенко та Миколи Вінграновського, притаманний нерозривний зв'язок митця і природи. Цій тематиці присвячена велика частина поетичного доробку автора. Зокрема, такі знакові балади та вірші: «Лебединий етюд», «Калинова балада», «Лист до калини», «Дівич-сніги», «Біліють пасма бабиного літа...» тощо. У цих творах поет-шістдесятник постає в різних іпостасях, починаючи від тонкого народнопоетичного лірика й завершуючи глибоко сучасним новатором-віршувальником.

І. Драч як митець розмірковує не тільки над власним творчим шляхом, а й над долями й творчістю українських і світових геніїв. Наприклад, у таких віршах, як «Врубелівський етюд», «Сльоза Пікассо», «Сковорода і Шевченко», «Пам'ятник Міцкевичу у Львові», «Монолог Сальєрі», «Леонардо да Вінчі», «Ніко Піросмані проїздом у Києві» та багато інших. Чимало Драч також пише поєми як своїм сучасникам, так і митцям минулих років. Зокрема, «Олександрові Пушкіну», «Василеві Симоненку», «А пісня – це душа (Олександрю Білашу)», «Як солов'їно, в'юнко, п'янка... (Анатолію Солов'яненку)», «Перо і меч (Олександрові Блоку)» тощо. Ці поезії та присвяти відзначаються великою щирістю, проникливістю. Автор із трепетом описує важливі моменти з біографій митців різних часів. У його рядках відчувається великий творчий запал, адже написані вони на кульмінаційній точці поетичного натхнення.

Проте з таким окриленням Іван Драч пише не тільки свої поетичні твори. Він виступає також і як блискучий публіцист. Перу автора належить ряд статей, що стосуються проблем митця й мистецтва. Це праці, присвячені здебільшого окремим постатям видатних діячів культури та мистецтва.

Серед них можна відзначити такі: «До таємниці Богдана-Ігоря Антонича», «Трагічна квітка: Параджанов Сергій», «Переплелись, як мамине шиття, сумні і радісні дороги...: Дмитро Павличко» та ін. Ґрунтовним зібранням літературної критики та есеїстики І. Драча є книга «Меч духовний», велика частина якої стосується мистецьких тем. З огляду на це М. Ільницький виводить справедливую сентенцію: «Разом з оригінальною творчістю і перекладанням, драматургією і кінодраматургією, критика І. Драча є органічним виявом щедрості його таланту» [11, с. 220]. Тому творча спадщина та громадська діяльність одного з провідних поетів-шістдесятників має надзвичайно велике значення в українській літературі, адже вона дала можливість їй вийти на нові, невідомі досі обшири.

Отже, представники покоління шістдесятництва, автори хрестоматійних творів на прикладі митців різних епох, видатних сучасників та на основі власного життєвого досвіду моделюють неповторну картину мистецтва. У поезії Ліни Костенко тема творчості реалізується через зв'язок видатної особистості з природою і рідною землею, проте досить різко постає в неї мотив одвічної ворожнечі митця і влади. Микола Вінграновський витворює образ генія в нерозривній єдності з рідним народом. Часто любов до батьківщини в нього тісно переплітається з любов'ю до жінки. Непідробною натхненністю, навіть поруч із раціональним новаторством, відзначається частина творів Івана Драча, присвячена темі митця й мистецтва. Не залишає байдужим і публіцистика шістдесятників, що також відбиває цінні міркування, пов'язані з творчістю та її безпосереднім носієм.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Базилевський В. Маршал Вінграновський / В. Базилевський // Літературна Україна. – 2005. – 18 серпня. – С. 7.
2. Базилевський В. Поезія як мислення / Українське слово: [упоряд. В. Яременко]. – К.: Видавництво «Рось», 1994. – (Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: у 3 кн.). Кн. 3. – 1994. – С. 182–197.
3. Бальзак О. Предисловіе к «Человеческой комедии» / Зарубежная литература XIX века: Реализм: Хрестоматия историко-литературных материалов: Учеб. пособие. – М.: Высш. шк., 1990. – С. 119–133.
4. Гуцало Є. На всесвітніх косовицях / Є. Гуцало // Літературна Україна. – 1990. – 22 березня. – С. 1, 5.
5. Дзюба І. Ліна Костенко / Дзюба І. З криниці літ: у 3 т. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006 – 2007.
6. Т. 3: Літературні портрети; Дніпровський меридіан; Зі спогадів. – 2007. – С. 534–546.
7. Дзюба І. Микола Вінграновський / Дзюба І. З криниці літ: у 3 т. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006 – 2007.
8. Т. 3: Літературні портрети; Дніпровський меридіан; Зі спогадів. – 2007. – С. 547–576.
9. Дзюба І. «Народжуйте себе допоки світу...» // Драч І. Ф. Берло: Книга поезій / І. Дзюба [авт. передм.]. – К.: Грамота, 2007. – С. 5–26.

10. Дзюба І. Чарівник слова // Вінграновський М. С. З обійнятих тобою днів. Поезії / І. Дзюба [авт. передм.]. – К.: Веселка, 1993. – С. 5–12.
11. Дроздовський Д. «З суми безконечно малих виникає безконечно велике...»: [До 80-річчя Ліни Костенко] / Д. Дроздовський // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2010. – № 3. – С. 70 – 83.
12. Зборовська Н. Шістдесятники / Н. Зборовська // Слово і час. – 1999. – № 1. – С. 74–80.
13. Ільницький М. М. Нарис творчості / М. Ільницький. – К.: Рад. Письменник, 1986. – 221 с.
14. Качуровський І. Поезія Ліни Костенко // Променисті силуети: лекції, доповіді, статті, есеї, розвідки / І. Качуровський. – К.: Вид. дім «Кієво-Могилянська академія», 2008. – С. 645–675.
15. Ліна Костенко: Навчальний посібник-хрестоматія / [ідея, упорядкування, інтерпретація творів Григорія Ключека]. – Кіровоград: Степова Еллада, 1999. – 320 с.
16. Моренець В. П. Поезія трьох десятиліть // Діалектика художнього пошуку (літературний процес 60 – 80-х років) / В. Моренець. – К.: Наукова думка, 1989. – С. 21–80.
17. Олійник Б. Тривожні дзвони Івана Драча / Українське слово: [упоряд. В. Яременко]. – К.: Видавництво «Рось», 1994– . – (Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: у 3 кн.). Кн. 3. – 1994. – С. 313–319.
18. Панченко В. Є. «Народу гілочка тернова...»: Диптих про поезію Ліни Костенко / Панченко В. Є. – К.: Веселка, 2005. – 64 с.
19. Салига Т. Я – син зорі його, що з Кобзаря росте / Т. Салига // Літературна Україна. – 16 листопада. – 2006. – С. 1, 7.
20. Гарнашинська Л. Українське шістдесятництво: аберация явища у постмодерному прочитанні / Л. Гарнашинська // Слово і час. – 2006. – № 3. – С. 59–71.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Гладир Юлія Федорівна – аспірантка кафедри української літератури КДПУ ім. В. Винниченка.

Наукові інтереси: тема митця і мистецтва у поетичному та публіцистичному доробку поетів-шістдесятників.

СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ПРОЗА: ПОГЛЯД ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОДІЇ.

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ ГРЕБЕНЮК Т.В. «ПОДІЯ В ХУДОЖНІЙ СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНЬСЬКОЇ ПРОЗИ: МОРФОЛОГІЯ, СЕМІОТИКА, РЕЦЕПЦІЯ»

Ірина ЗАХАРЧУК (Рівне)

У рецензії розглядається монографія Гребенюк Т. В. «Подія в художній системі сучасної української прози: морфологія, семіотика, рецепція». Пропонується оцінка змісту, структури, актуальності й наукової новизни монографії, зауваження й пропозиції щодо подальших шляхів дослідження наукової теми.

Ключові слова: подія, подієвість, метажанр, пригодницька проза, суб'єктна проза, інваріантний мотив

In the article it is exposed an opinion about the monograph «An Event in the System of Contemporary Ukrainian Prose: Morphology, Semiotics, Reception» by